

Krotwoningen in de Javastraat, 1965.

VERVAARDIGER: ONBEKEND. BRON: STADSARCHIEF ALMELO.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog komt hier, weliswaar tijdelijk, verandering in. Begin februari 1942 komt een besluit tot naamsverandering van een drietal straten, te weten de Wilhelminastraat, Julianastraat en Prins Bernhardstraat. Opvallend genoeg zit hier de Prins Bernhardstraat bij, krap vijf jaar eerder nog de 2e Javastraat. Als mogelijke straatnamen worden de volgende suggesties gedaan: Alfoeren, Bali, Banda, Banka, Billiton, Borneo, Flores, Lombok, Molukken, Nieuw Guinee, Soemba en Timor. Uiteindelijk valt de keuze op Balistraat in plaats van Wilhelminastraat, Bankastraat in plaats van Julianastraat en Billitonstraat in plaats van Prins Bernhardstraat.³ In het raadsbesluit staat als reden dat de straten in een deel van de gemeente liggen waar al 'meerdere straten genoemd zijn naar eilanden in den Oost-Indischen Archipel'.⁴ In het besluit staat nadrukkelijk dat het niet op de 'tegenwoordige situatie' slaat, met oog op de Japanse bezetting van Nederlands-Indië in die tijd.⁵ Het *Dagblad van het Oosten* kondigde de naamswijzigingen aan in de editie van 18 maart 1942.⁶

De aanleiding van het besluit is een circulaire van de secretaris-generaal van Binnenlandse Zaken die dateert van 28 januari 1942. Dit is terug te vinden in een brief van de burgemeester, daterend 5 februari 1942, aan de Commissaris van Overijssel.⁷ In deze brief staat ook dat 'de benaming "Koningin Wilhelminaschool" voortaan niet meer mag worden gebezigd'.⁸ Een nationale verordening van de Duitse bezetter verbood namelijk ver-

noemingen naar nog levende leden van het koningshuis. De naamswijzigingen duren niet lang. Op 9 april 1945 draait de gemeente het drie jaar eerder genomen besluit per direct terug.⁹

Naoorlogse ontwikkelingen

Na de Tweede Wereldoorlog is de situatie weer zoals in 1937, met drie Indische straten. In de periode na de oorlog gebeurde er echter genoeg in deze straten. Op 12 maart 1963 teisterde een brand vier woningen in de Javastraat. De brand ontstond in het perceel van Javastraat 7 en sloeg via de zolder over naar Javastraat 5. De brandweer beperkte het vuur tot deze twee percelen. De belendende percelen – nummer 3 van de familie Achterbos en nummer 9 waarin zich het magazijn van kruidenier Limbeek bevond – werden goed natgehouden zodat deze alleen waterschade opliepen. Van de familie Vinken op nummer 5 kon enig 'huisgerief' worden gered, maar het gezin Hakkers verloor alle huisraad en kleding.¹⁰

In de loop van de jaren zestig verkrotte de Indische buurt. In de Javastraat was dit dusdanig dat men zich afvroeg of de brandweer bij de brand in 1963 niet te snel was uitgerukt. In een krantenbericht uit januari 1964 staat dat de ratten in en onder de half gesloopte en ingestorte huizen aan de Javastraat kropen.¹¹ Kinderen uit de omgeving speelden bovenop de rommel, het ongedierte eronder. De Gemeentelijke Sociale Werkplaats

VERVAARDIGER: ONBEKEND. BRON: STADSARCHIEF ALMELO.

Het huidenpakhuis aan Sumatrastraat 10, 1972.

(GSW) begon in 1964 met de afbraak van de 21 woningen aan de Javastraat. Deze woningen waren – op twee na – allen in het bezit van de gemeente. De laatste twee huizen van de Javastraat, nummer 21 en 23, zijn in februari 1967 afgebroken.¹² Hiermee was de sanering van de Javastraat compleet. In de huidige buurt bestaat geen Javastraat meer. De Prins Bernhardstraat (vroegere 2e Javastraat) bestaat nog wel.

Een loods van de Coöperatieve Vereniging Amsterdamse Huidenclub was ook van invloed op de situatie in de wijk. Tot aan de jaren zeventig stond de loods aan de Sumatrastraat, omdat volgens de gemeente nog geen plaats was op het industrieterrein. Het huidenpakhuis – een huidenzouterij – dateerde van omstreeks 1860. Het pakhuis en de daarbij geparkeerde kregenwagens leidden dikwijls tot stankklachten van de omwoners. Arbeiders die in 1968 in de omgeving ervan huisjes afbraken, plaatsten vanwege de stank hun schafketeet verderop aan de Javastraat.

De woningen in de Celebesstraat dateren uit 1920 en waren ruimer en van betere kwaliteit dan de huisjes in de 1e en 2e Javastraat in die tijd. Toch waren ze enkele decennia na de Tweede Wereldoorlog toe aan renovatie. De huizen waren inmiddels, na een fusie met Volksbelang in de jaren zeventig, in het bezit van de Woningstichting St. Joseph. Bewoners van de Celebesstraat en omgeving kregen in 1980, na een renovatie van zes weken per huis, toegang tot hun ver-

nieuwde woningen. De bewoners ontvingen voor de tijdelijke verhuizing naar wisselwoningen (twee dagen heen en na zes weken in vier dagen terug) een tegemoetkoming van f 3.000,-. De renovatie bestond uit dubbele beglazing in de woonkamers, een vergrote keuken, nieuwe binnen- en buitendeuren en centrale verwarming. Dit alles kostte circa f 69.000,- per woning. De huurprijs steeg hierdoor dan ook flink: van f 115,- naar f 262,- per maand.¹³

Naast de ontwikkelingen van de oude straten, ontstonden er ook enkele nieuwe straten met Indische ver- noemingen in de buurt. Deze betroffen de Borneostraat, het Javapad, het Celebespad, en het Sumatraplein. De straten zijn bij raadsbesluit van 11 september 1979

VERVAARDIGER: ONBEKEND. BRON: STADSARCHIEF ALMELO.

De panden aan de Celebesstraat in zuidelijke richting, 1975.